

Hogyan született meg a budapesti állatkert?

Már a reformkorban felmerült, hogy Pesten is létesíteni kellene egy állatkertet, de az 1848-49-es forradalom és szabadságharc során, valamint az utána következő években a politikai helyzet nem kedvezett az állatkert-alapítókknak. Az 1860-as évek elején azonban ismét felmerült az állatkert alapításának eszméje.

Szabó Józsefnek, Xántus Jánosnak, Kubinyi Ágostonnak és a többi alapítónak bizony nem volt könnyű dolga, de hosszas huzavona után végül engedélyezték az állatkert alapítását. A pénzt oly módon teremtték elő, hogy részvénytársaságot alapítottak az állatkert működtetésére. A szükséges terület megszerzése érdekében Pest városához fordultak segítségért. A városatyák a jövőendő állatkertet a Városerdőben, a mai Városligetben kívánták elhelyezni.

Az Állatkertet ma már szinte hihetetlen nemzeti összefogás hívta életre. A legjobb tervezők, építészek dolgoztak rajta mindenféle fizetség nélkül, pusztán lelkesedésből.

Az állatállomány megteremtése több forrásból történt. Igen sok állat érkezett ajándékba. Az egyszerű falusi emberektől a nemeseken át egészen az uralkodóig sokan érezték kötelességüknek, hogy állatokat ajándékozzanak a születő állatkertnek. Végül problémát is okozott a sok ajándék állat, mert már akkor népes állatseregletre kellett gondoskodni, mikor a kert területén sem az épületek, sem a karámok nem voltak még készen. Ezért az állatkerti Részvénytársulat kénytelen volt leveleket fogalmazni a jövőbeni adományozóknak, melyben arra kérték őket, hogy "eme nemes cselekedetüket" halasszák egy későbbi időpontra, amikor az állatkert az ajándék állatokról már kellőképpen tud gondoskodni.

Kevéssel a megnyitás előtt maga az uralkodó, Ferenc József is küldött ritka állatokat a schönbrunni gyűjteményből.

Az állatállomány persze vásárlás útján is gyarapodott, a Részvénytársulat több európai állatkerttel és állatkereskedővel is összeköttetésben állt. Ekkoriban történt, hogy a Bécsi állatkert csődbe ment, s így több érdekes állatot igen alacsony áron sikerült az osztrák fővárosból beszerezni.

Az állatkert megnyitását többször elhalasztották, s végül Magyarország első állatkertje 1866. augusztus 9-én, egy napsütéses csütörtökön nyitotta meg kapuit. A közönség ekkor csaknem ötszáz különféle állatot láthatott a kertben, amely állatokat tizenegy nagyobb és számos kisebb állatházban, valamint elkerített, nyílt gyeptereken. A legnépszerűbb állat Kristóf, a fiatal barnamedve volt, aki többek között Deák Ferencnek is a kedvence volt.

A majomházban kilencféle virgonc majmot mutattak be, gazdag volt a tó és a fácánház madárgyűjteménye is. A madárházban a legérdekesebbek a "kajdácsok", vagyis papagájok, voltak. Nem hiányoztak a hazánkban is őshonos szarvasfélék, az őz, a gímszarvas, és a dámvad sem. A bagolyvár - nevével ellentétben - nem csupán baglyoknak, hanem varjaknak és hollóknak, valamint rókáknak, borznak és farkasnak is otthont adott.

A közönség mindjárt az első napokban megszerette az állatkertet, ezért a kert vezetése úgy döntött, hogy további érdekes állatok beszerzésévek igyekeznek az érdeklődést ébren tartani.

A manapság oly jellemzőnek tartott állatkerti fajok (pl. zsiráf, elefánt, víziló) az állatkert megnyitásakor még hiányoztak. Ezen nem is csodálkozhatunk, hiszen akkoriban igen drága állatok voltak ezek.

Erzsébet császárné mindig érdeklődést mutatott a Pesti állatkert ügyei iránt, s több ízben is meglátogatta az állatkertet, amikor a magyar fővárosban időzött. 1867-ben az egyik ilyen látogatás során Xántus János, a kert igazgatója alkalmat talált arra, hogy elmondja: a Pesti állatkertben még nincsen zsiráf. A császárnő közbenjárására felajánlották, hogy válasszanak zsiráfot, mert őfelsége a pesti kertnek ajándékozza az egyik idősebb anyazsiráfot, vagy egy fiatalabb nőtényt. Így esett meg, hogy 1868 májusában egy "foltos nyakorján" - így is nevezték a zsiráfot a múlt században - érkezett Pestre. Az állatkert vezetői a fiatalabb nőtényt választották, ami - mint kiderült - igencsak jó választás volt. Nemcsak azért, mert ez az állat még hosszú évekig élt a Városligetben, hanem azért is, mert már vemhesen érkezett Pestre, s így 1868. augusztus 18-án meg is született állatkertünk első kisztráfja.

Hogyan született meg a budapesti Állatkert?

I. Válaszolj a szöveg alapján a következő kérdésekre!

1. Mikor merült föl először az Állatkert alapításának gondolata? /1 pont/
.....
2. Milyen módon tudták a pénzt előteremteni? /1 pont/
.....
.....
3. Milyen forrásokból sikerült a kezdő állatállományt beszerezni? /2 pont/
.....
.....
4. Melyik napon nyílt meg Magyarország első állatkertje? /1 pont/
.....
5. Hány állatot láthatott a nagyközönség nyitáskor az állatkertben? /1 pont/
.....
6. Mi volt Deák Ferenc kedvenc állata? /2 pont/
.....
7. Mely állatfajok voltak túl drágák az újonnan alapított intézménynek? /3 pont/
.....
8. Melyek a hazánkban őshonos szarvasfélék? /3 pont/
.....
9. Mikor érkezett Pestre az első zsiráf? /2 pont/
.....
10. Kitől kapta az állatkert a zsiráfot? /1 pont/
.....

II. Keresd ki a szövegből, mi volt a régi elnevezése a következő szavaknak! /3 pont/

Ma:

Múlt században:

Városliget

papagáj

zsiráf

III. Számozással állítsd időrendi sorba az eseményeket a szöveg alapján! /5 pont/

- ___ Magyarország első állatkertje megnyitotta kapuit.
- ___ Részvénytársaságot alapítottak az állatkert működtetésére.
- ___ Ferenc József ritka állatokat küldött a schönbrunni gyűjteményből.
- ___ Az állatkerti Részvénytársulat levelet fogalmazott az adományozóknak.
- ___ A kert vezetése úgy döntött, további érdekes állatokat igyekszik beszerezni.

IV. A következő állításokhoz keress a szövegből megfelelő idézetet! /2-2 pont/

1. A császárné szíven viselte az állatkert sorsát.

.....
.....

2. Nagy nehezen megengedték az állatkert létrehozását.

.....
.....

3. Az állatokat többféle úton-módon szerezték be.

.....
.....

4. ...ezt a nagylelkű adományt később tegyék.

.....
.....

5. ...már nyitás előtt nagyon sokféle állatnak kellett helyet találni

.....
.....

Elérhető pontszám: 35 pont

Elért pontszám: pont